

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig

Salisburgi, 1693

41. De Celebratione Missarum, & Sacramento Eucharistiæ, & aliis divinis
Officiis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

lib. 3. cap. 14. à n. 37. Sanch. d. disp. 15. n. 27. Item si pollutio contingat in gradibus Ecclesie vel ante januam extra scilicet clausuram portæ internæ. Barb. d. l. n. 20. Quod si polluta sit Ecclesia, censebitur etiam pollutum cœmiterium tanquam accessorium, non verò e converso, quia accessorium non trahit ad se principale. cap. un. h. l. n. 6.

Effectus pollutionis est, quod in Ecclesia polluta antequam ab Episcopo per aquam cum vino, sale & cinere, benedictam reconciliatur, non debeant sacra vel divina officia fieri, neque mortuus sepeliri, qui tamen de facto hæc faceret, temerariè quidem ageret. Mortualiter peccaret, nullam tamen irregularem vel censuram incurreret. c. is qui d. de Sent. excom. in 6.

Si contingeret durante Missa pollutionem venire v. g. per homicidium aut vulnerationem communiter distinguitur, an ante consecrationem vel postea id accidat, ita ut prior casu Missa etiam cœpta deferenda sit, non verò posteriori. Ugol. de Offic. Ep. c. 29. §. 7. n. 3. Fagund. d. l. c. 18.

Verum si de facto post pollutionem Missa celebrata sit, siue bonâ siue malâ fide, jam Ecclesiam propter infinitam virtutem tanti sacrificij haberi pro reconciliata putant Sa. n. Ecclesia. n. 19. Castro. de Lege pœn. lib. 2. c. ap. ult. Cui opinioni videtur aliquantulum suffragari text. in c. de Fabrica. 24. de Consecr. auct. 7. ubi dicitur, aliquando totius consecrationis sanctificationem per Missarum solennitatem impleri; tutius tamen est verâ reconciliationem uti, quam sacri Canones præscribunt: neque enim d. c. de Fabrica. continet hunc casum, sed juxta communem interpretationem alium, quando nimirum parietes per partes reficiuntur & innovantur, ut priori §. dictum.

Si reconciliatio Ecclesie fieri tam citò

commodè nequeat, poterit Episcopus ex multorum sententia interim dispensativè concedere in ea fieri divina officia, sicut potest in casu necessitatis ad evitandū damnum spirituale vel temporale in alio jure positivo dispensare. Sa. d. l. Fagund. d. l. c. 14. n. 2. Alii verò existimant non esse facile ad istam dispensationem deveniendum, si interea in aliquo Oratorio cum Altari portatili possint divina fieri: cum sepultura tamen pierumque necessitas exigit dispensationem, neque alio modo facile evitari potest.

Delegare autem reconciliationem alicui Sacerdoti simplici Episcopus non potest, quia est actus ordinis Episcopalis, per text. expressum. in c. aqua. g. h. t. nisi fortassis is Sacerdos altas ex privilegio Apostolico esset habilitatus ad faciendam talem conciliationem, sicut superioribus Fratrum Minorum à Leone X. tale privilegium concessum refertur, ut possint suas Ecclesias reconciliare. Roderiq. tom. 1. reg. 99. 19. art. 6. Henr. i. q. 9. cap. 27. n. 6.

TITULUS XLI.

De Celebratione Missarū, & Sacramento Eucharistie & aliis Divinis Officiis.

§. I.

De Celebratione Missarum.

SUMMARIUM.

1. Ante missam debet præmitti Matutinum cum Laudibus, sed non est gravis obligatio.
2. Parochus diebus festis Missam tenetur legere de præcepto, diebus autem serialibus tantum de honestate, nisi habeat amplius redditus & sit Parochus populose civitatis.
3. Quid faciendum, si populus ita numerosus sit, ut ad unam missam convenire non possit, vel solus Parochus ad administranda Sacramenta non sufficiat?

GGG GG 3

4. Pro

4. Propter necessitatem moribundi potest Parochus alteram missam eodem die celebrare & probabiliter etiam post sumptam ablutionem.
5. Leges non extenduntur ad casus insolitos.
6. Potum non bibendi vinum non violatur, si in missa sumatur ablutio.
7. Particula consecrata reperta post ablutionem possum sumi.
8. An liceat aliquando sine paramenti celebrare.
9. Qualiter Parochus pro suis Parochianis missam offerre teneatur, & an pro una missa possit a duobus stipendium accipere?
10. Parochus ex fundatione obligatus ad plures missas hebdomade dicendas, si modico tempore impeditus fuerit, non tenetur illas missas persolvere per Vicarium.
11. Parochus substituens Vicarium ad legendas missas non tenetur ei tantum dare, quantum ipse ex fundatione percipit.

Post Horas Canonicas recitatas ad missam procedere potest Parochus; ita enim habent notæ Regulæ Missalis, ut propter meliorem dispositionem saltem Matutinum cum Laudibus ante celebrationem præmittatur. Sed cum inter Horas Canonicas & Missam nulla sit necessaria connexio, idè illam obligationem præmittendi Horas Canonicas plerique DD, non esse gravem existimant, & contravenientem ad sumum venialiter peccare, imò nullatenus peccare, si propter necessarias occupationes, aut aliam iustam causam Horas commodè præmittere non possit. *Lessius de I. & I. lib. 2. c. 37. dubio 12. n. 81.*

2. Circa Missarum lectionem obligatio incumbit Parocho, ut omnibus illis diebus, quibus Parochiani ex præcepto Ecclesiæ Missam audire debent, per se vel per alium celebret, quæ est communis omnium DD. in æquitate naturali fundata, nam idè dantur Parocho decimæ & alij fructus, ut necessaria salutis administret. Quòd verò etiam extradias festos Parochus Missas legere teneatur, verius est, nullum præceptum extare. Intèrim tamen id utique maximè decens est:

imò si populus in aliqua civitate sit numerosus, & Parochus habeat ampliores relictos eundem per Episcopum cogi posse, ut in diebus in hebdomade celebret, censeat *Lavallæ 5. 17. s. c. 3. sub. n. 2.*

Præterea si in aliqua Parochia populus numerosus sit, ut ad unam Missam celebrandis Sacramentis sufficere non possit, non debetur Parochus & per Episcopum cogi terit, ut alios Sacerdotes sibi ad id rectè explendum adjungat. *Trid. sess. 22. c. 4. Ref. c. 4.* si autem Parochia forte propter injurias belli depauperata pluribus Sacerdotibus alendis non sufficeret, licentia datur Parocho (saltem cum consensu Episcopi) ut fiat abusus) uno die duas Missas legendas, ut etiam si ob penuriam Sacerdotum non deberet duas Parochias administrare, ut *cap. consuluisti. 3. h. t. communiter interpretatur. Interpp. in quo cap. permittitur, ut Sacerdos ex causa necessitatis uno die plures Missas dicere,*

Porro quia in *d. c. consuluisti*, generaliter fit mentio necessitatis, propterea plures casus referunt DD. in quibus sit licitum eandem Missam dicere, qui cum hoc de necessitate numerositatem Sacerdotum parum præcedunt, idè enarrare omitto. Videantur *pud Nav. in Man. c. 25. n. 87. & 89.* In eos casus ille est præcipuus, qui etiam notatur per *Gloss. in d. c. consuluisti*, si moribundus in Missa moneatur, quod si quis moribundus viaticum desideret, non autem superstit hostia consecrata: tunc cum in solo pane consecrare non liceat, altera Missa dici poterit. Si tamen Sacerdos ante Communionem monitus fuerit, non tenetur necesse, alteram Missam incipere, sed habebit partem suæ Hostiæ ad egrotum dandum. *Sa. V. Eucharistia. n. 15.* Notant etiam DD. communiter, quòd Sacerdos duas Missas

is dicitur, in prima non debeat fumere
 solutionem, quod etiam diligenter adver-
 tandum est Sacerdoti, si praevideat sibi im-
 minere necessitatem duas Missas legendi. In-
 terim multum probabile cenfeo, saltem pro-
 bilitate intrinsecâ à ratione desumptâ (ne-
 que enim semper ex multitudine aucto-
 rum quod melius judicandum. l. 1. §. 6. C. de
 Va. Jar. enucl.) etiam post sumptam ablu-
 tionem licet secundum Missam dici, si v. g.
 Parochus duas Parochias administrans in
 prima Missa per errorem sumperit ablu-
 tionem, & alteram Missam propter festum &
 concursum populi absque magno scandalo
 sumere non possit: Item si unus vel plures
 moribundi Viaticum desiderarent, eò quod
 præceptum Ecclesiæ, ne Sacerdos non jeju-
 nus celebret, non videatur in casibus tam ex-
 traordinarijs cum detrimento, aut scandalo
 vitale obligare. Ex his enim, quæ forte
 in aliquo casu accidere possunt, Jura
 non consistunt, nam ad ea potius de-
 betur apparere, quæ frequenter & facile,
 quam quæ raro eveniunt. Verba sunt l. 4.
 C. de LL. sicut ita si Sacerdos in intro-
 itu recorderet se jejunum non esse, Missam
 continuare potest. Et plurimum facit ad mi-
 serandum rigorem legis, quod solâ ablu-
 tione sumptâ Sacerdos adhuc moraliter, &
 communi hominum acceptione jejunus re-
 putetur, adeoque si iteratò celebret, minor
 irreverentia subit, quam si aliud quid per
 modum cibi sumpsisset. Quemadmodum in
 simili Sacerdos vovens non bibere vinum,
 servat votum, tamen in Missa sumat ablu-
 tionem. Barb. in c. ex parte. s. h. 1. Et
 proprius ad nostrum propositum, Sacerdos
 post sumptam ablu-tionem reperiens parti-
 culas, etiam quas scit consecratas, ex rece-
 pta sententia eas fumere potest: quamvis au-
 tē id dicatur fieri ex eo, quod censetur talis
 sumptio pertinere ad idem sacrificium, ut

hilominus reverà fumitur Corpus Domini
 post ablu-tionem, & quidem sine gravi cau-
 sa, cum illæ particule possent reponi in ali-
 qua Capsa vel Ciborio. Sanè si licet mihi Cor-
 pus Domini fumere post ablu-tionem in pri-
 ma Missa sine irreverentia, vix ratio adferri
 potest, cur non etiam ex gravi causa in se-
 cunda, cum suppositâ iustâ causâ secunda
 Missa de se non ponat novam irreverentiam,
 aliàs nec etiam à non jejuo inchoari pos-
 set.

Verum quidem est, quòd Viaticum non
 sit simpliciter necessarium ad salutem, ma-
 ximum tamen fructum confert animæ, quo
 etiam privare admodum durum est. Item Pa-
 rochiani cœteri multum scandalizantur, &
 in Parochum odio exardescunt, si aliquem
 patiantur sine Viatico decedere. An non ergo
 expedit hæc evitare, quam prohibere Sacer-
 dotem post ablu-tionem (quæ plerumque
 non advertitur à plebe) celebrare, quod jure
 Divino non est prohibitum & jure humano
 in similibus circumstantiis non expres-
 sum.

Dices, ex hoc sequi, quòd in propositis
 casibus liceret etiam sine vestibus sacris,
 & alijs paramentis celebrare, quia & hæc jure
 tantum Ecclesiastico statuta sunt? R. Esse
 disparitatem, quia defectus vestium & para-
 mentorum est excusatio publica, & potius
 scandalizaretur populus in celebratione Mis-
 sæ sine paramentis, quam in ejus omissione:
 sumptio autem ablu-tionis plerumque con-
 tingit vel ignorante, vel non advertente po-
 pulo, ut nihil dicamus præceptum de vesti-
 bus sacris saltem originaliter & in veteri
 testamento fuisse juris divini, & propter
 reverentiam Sacrificia debitam, videri ad-
 huc aliqualem rationem moralitatis retine-
 re, & ideo gravius obligare. Deinde ex gra-
 vi causa, licet Missam celebrare sine stola,
 vel manipulo, sine ministro; sine Crucifixo

fixo, cum uno tantum lumine, etiam quod non sit ex cera, & in casu gravissima necessitatis v.g. ob mortis periculum (dummodo non petatur in contemptum Fidei) licere etiam in communi & profano vestitu celebrare, tradit Laym. *in Theol. mor. lib. 5. tract. 5. cap. 6. n. 17.*

8 Quod ad applicationem sacrificij Missæ attinet, ratio naturalis dicitur, & in Concil. Trid. *sess. 23. de Refor. cap. 1. in pr.* satis insinuatur, quod Parochi pro suis ovibus sacrificium Missæ offerre teneantur, attamen id non eo sensu accipiendum est, quod semper totum sacrificium Missæ principaliter pro subditis offerendum sit, & nunquam possit Parochus secundum aliam intentionem celebrare: sed sufficiet, si secundario suarum ovium meminerit, & quandoque arbitrio boni viri principalem intentionem pro eisdem faciat. Barb. *de Offic. Par. p. 1. c. 11. n. 10.*

9 Alia est ratio, si quidam ex Parochianis speciale stipendium Parocho offerant, ut pro se Missam faciat; tunc enim acceptans tale stipendium tenebitur ex justitiâ secundum eorum intentionem celebrare, & quidem si Parochus jam uni propter acceptum stipendium obligatus sit, vel ex fundatione v.g. Anniversarij, jam habeat necesse secundum certam intentionem celebrare, non poterit eodem die ab alio stipendium pro Missâ duobus satisfacere, nisi is, qui stipendium offert, hâc de re certioratus ultrô contentus esse velit. Laym. *de Sacrif. Miss. c. 3. num. 4.*

10 Sed quid si Parochus ex fundatione aliquâ debeat in hebdomade unam aut plures Missas dicere, is verò infirmetur, an tenebitur sui loco alium Vicarium substituere, qui illas Missas persolvat? Existimo tolerabilem esse (maximè in Parochis aliâs tenues redditus & nullum Capellanum habentibus)

sententiam Petri Navar. *lib. 2. de Just. cap. 2. n. 210.* quod si infirmitas, vel alius impedimentum, brevi tempore, suspendat unam aut alteram hebdomadem, non tenetur per mentem, sit duraturum, non tamen premitendum, quod fundator voluerit obsequium ad compensationem; quemadmodum in similitudinem, aut impedimentum servandi, non eodem deducere.

Dices, *in l. qui operas. ff. de Leg. non sit restrictio ad modicum tempus, simpliciter dicitur, qui operas facit, non debet, si per eum non stetit, qui operas prestet.* Ad idem est textus *in Divus. ff. de Var. & extr. a. cogit. l. d. 13. §. 1. C. de Advoca. dicitur, ff. de C. cum fidelium animarum tam debeat, quam vivorum interlit, ut pia fundatio impleantur, ne divinis sacrificijs priventur, &c. ideo allegati juris textus non potest explicari posse videntur de *locatarum, quæ non possunt commode per solitutum impleri, ubi persona in dicitur, quæ est, ut in Professore, artifice, &c. ubi ubi non est in contrarium veritas, intentio fundatorum, & æquitas: immo marum, quibus non debent divini sacrificia subtrahi.**

Potest hic etiam adnotari, quod si Parochus substituto ad legendas Missas congruum, & in loco congruum stipendium, v. gr. medium florenum, quamvis ex fundatione pro qualibet Missa proportionaliter plus accipiat, neque propter hoc quum habeat sine causa, sed propter officium, ex quo tenetur certas Missas, non se ipsum legere vel curare, ut per alios agantur, sicut Medicus vel Advocatus propter solam obligationem servandi annuum, quam accipit salarium annuum, licet

ENGIT

us toto anno non indegat. Non tamen per-
mittitur aliis Clericis, qui pro unâ tantum
Missâ stipendium accipiunt, talem
negotiationem cum Missis instituire, & alijs
sacris pro minori mercede elocare. Declarat
Card. apud Barb. in Collect. ad Concil. Trid.
Sess. 22. de Sacrif. Miss. n. 6. & seq.

S. II.

De Sacramento Eucharistiæ.

SUMMARIA.

- 1. Eucharistia danda est quoties rationabiliter petitur.
- 2. Petatur verum, quod etiam quotidie ceteris pari-
bus peti possit.
- 3. Petit in conjugatis.
- 4. Eucharistia quandoque petitur ad ægrotum de-
ferenda est reverenter cum cubite & lumine.
- 5. Ad sumptionem Eucharistiæ requiritur dispositio
anime, & corporis.
- 6. Habens casum reservatum aliquando ante absolu-
tionem communicare potest.
- 7. Non habentes usum rationis non sunt ad Commu-
nicationem admittendi.
- 8. Communicaturus qualiter debeat esse jejunus.
- 9. Ad ægrotum non debet Eucharistia deferri cau-
sa solum adorationis, si eam sumere non po-
test.
- 10. Extra tempus paschale quilibet Sacerdos potest
quotiescumque communicare.

Circa administrationem hujus Sacra-
menti

Notandum I. Quod Parochus regulari-
ter teneatur dare SS. Eucharistiam, quoties
petitur eam rationabiliter petunt, *ne par-
ochi perant panem, & non sit, qui fran-
gat eum.* Sed quæstionis est, an censetur
rationabiliter petere, qui singulis aut ferme
singulis diebus peteret? Sane præcis tempo-
ribus peracta consecratione in Missa omnes
sacramentes iubeant Eucharistiam. Hur-
ado de Sac. tom. 2. tr. act. de Euchar. disp.
22. vers. recentiores &c. & in
Concil. Trid. sess. 22. de Sacrif. Miss. c. 6.
hæc verba leguntur: *Optaret Sancta Syno-
dus, ut in singulis Missis fideles adstan-*

ENGEL IN DECRET. LIB. III.

*tes non solum spiritali affectu, sed sa-
cramentali etiam Eucharistiæ perceptio-
ne communicarent, quo ad eos Sanctissi-
mi hujus Sacrificii fructus uberior per-
veniret &c.* † Quapropter dandam esse
Eucharistiam etiam quotidie petenti, si ex
ordinaria ejus vite conversatione colligi
posset, quod non ad vanam gloriam captan-
dam aut cum periculo irreverentiæ acce-
deret, per plura argumenta, & declarationem
Cardinalium concludit Joannes Sanchez, in
select. disp. 22. † In conjugatis quidem per-
sonis, qui carnali commercio intersunt, 14.
non immerito hæc quotidiana communio
denegatur illo maxime die, in cujus nocte
præcedente copulâ conjugali usi sunt, ad
majorem tanti Sacramenti reverentiam ser-
vandam, & distractionem mentis evitan-
dam, juxta illud Reg. c. 21. *Non habeo lai-
cos panes ad manum, sed tantum pa-
nem Sanctum, si mundi sunt pueri ma-
ximè à mulieribus, manducent, &c.*
& juxta monitum Apostoli, qui vult con-
jugatos abstinere *ad tempus, ut vacent
orationi.*

Notandum II. Quod in casu necessitatis,
videlicet instantis mortis, teneatur Parochus
non tantum de die, sed etiam de nocte, in-
stantibus quoque pluvius SS. Eucharistiam ad
ægrotum deferre, quia salus alterius spiri-
tualis utique commoditati exiguæ corporali
anteponenda est. Quo verò ritu sanctissima
Hostia deferenda sit, ex consuetudine sin-
gularum locorum defumendum erit, eo sem-
per observato, ut tanta, quanta potest, san-
ctissimo Sacramento reverentia exhibeatur.
Unde ille abusus vel maxime tollendus est,
quod aliqui Eucharistiam quandoq; sine lu-
mine, & comite deferunt, quod graviter
prohibitum est in c. sanè. 10. h. e.

Notandum III. Quod Sacramentum Eu-
charistiæ non debeat ministrari, nisi iis, qui

Hhh hh in ani-

*in animo & corpore ad id dignè recipiendum dispositi sunt. In animà dispositio requiritur, ut nullus ad communicandum accedat, qui sibi conscius est alicujus peccati mortalis, nisi confessione Sacramentali præmissâ. Trid. s. 13. de Sacram. Euch. cap. 7. Quòd si tamen soli Parocho ex confessione notum esset aliquem indignè & non obtentâ absolutione ad communionem accedere sum alijs, ei Eucharistiam denegare non deberet, ne apud alios infamare, & sigillum confessionis prodere videatur. Sed quid si pœnitens, qui commisit casum reservatum, habeat necessitatem communicandi, v. g. tempore paschali, ita ut sine diffamationis periculo non possit superiorem adire, & interim à communione abstinere? Quòd tali casu censeatur circa casus reservatos deficere copia Confessoris, & idèò possit is, qui casus reservatos habet, obtentâ absolutione à non reservatis, & permissâ contritione circa reservatos ad communionem accedere, ita tamen, ut deinde quamprimum commode potest, reservatos confiteatur, arg. iex. in d. c. 7. Trid. s. 13. ibi: *Modo non desit illis copia Confessoris &c.* Eman. Sa. v. Eucharistia. n. 13. Castro Palao de Sacram. Pœnit. sect. 15. §. 4. n. 3. Præterea communicaturus debet habere usum rationis, ut ea, quæ ad perceptionem hujus Sacramenti pertinent, juxta arbitrium prudentis Confessarij sufficienter intelligat. Unde infantes intra septennium constituti, vel continuò amentes non habentes diuicida intervalla regulariter ad communionem etiã in mortis articulo admittendi non sunt.*

39 In corpore requiritur dispositio, quòd communicaturus sit jejunus à media nocte diei præcedentis jejuniò naturali, id est, quòd nihil omninò priùs quamvis minimè per modum cibi deglutiverit, idque propter reverentiam tanto Sacramentò debitam, ut

Corpus Christi ante omnem cibum in corpus Christiani intret. *liquido, 44. d. 1. de Consec. c. nihil. causi. 7. q. 1. Dico. per modum cibi:* nam si quis sanguinem aliove humorem ex capite descendente in ore eluendum os cum saliva deglutit, guttulas, vel si jusculum guttavit, & non rejecit, et si forte guttas cum saliva deglutiverit, non censetur jejunium naturalem lãsse. Vid. Laym. l. 5. r. n. c. 4. s. 6. n. 1. Et illud jejunium in illis tantum requiritur, fani extra periculum mortis conlaturi communicare desiderant. At verò quibus periculum mortis inflat, etiam non jejunium sed sæpius durante eodem periculo (uno tamen vel altero die interjectione communionem accipere possint, cum non jejunium tantum sit de precepto Eucharistie, noluit pia mater illum casum extenuare cessitatis, in quo maximè hoc sanclissimum Viatico indigent fideles, comprehenditur. Deinde requiritur quòd recepturus Eucharistiam ita sit dispositus quòd intem, ut v. g. propter expunctionem seu irritationem nullum sit periculum irreverentiæ, quòd si dubitetur, an infirmus sit recepturus sacram Hostiam vel potius intemetur, nonnulli consilium tradunt, ut priùs cum Hostiã non consecrata expunctionem fiat, præmonendo tamen infirmum quòd Hostia non consecrata sit, ne ore ratione adoret. Illud etiam notandum est, quòd Eucharistia ad egrotum non debeat causa solius adorationis sumere non possit: sicut à læt. Congreg. Card. declaratum refert Zerola in Episc. p. 1. v. Eucharistia. f. c. neque dari hoc Sacramentum sub specie naturæ egrotus non possit accipere. Specie tradit ex Suar. tom. 3. disp. 71. §. 1. Offic. Par. p. 2. c. 20. n. 44.

Notandum IV. Quòd extra casum

ENCIT

nie necessitatis non liceat aliis, quam proprio Parocho vel delegato ab eo Sacramentum Eucharistiae Parochianis ministrare. In d. Clem. 1. de Privileg. excommunicationem Papae reservatam incurrere dicuntur Religiosi, qui sine speciali licentia Parochi aliquibus Sacramentum Eucharistiae ministrant. Attamen post hanc Clementinam per varia privilegia Regularium & diversorum locorum consuetudines obtentum est, quod in Ecclesiis praesertim Religiosorum sacra Communio liberè quibusvis petentibus distribuatur. Et plurimi statutum dicitur a Clementina tantum de tempore paschali intelligunt, quia in c. omnis. 12. de Penit. & remis. videtur injungi, ut tempore Paschali tam confessio quam communio apud proprium Parochum fiat. Coeterum autem si aliquis extra tempus Paschale ex causa devotionis communicare velit, id apud quemlibet Sacerdotem posse cum multis DD. tradit Barb. in Collect. DD. ad c. 6. Titul. 22. de Sacrif. Mis. in fin. quod satis probatur ex eodem c. 6. dum enim ibidem operat. Sac. Synodus, ut fideles adstantes in singulis Missis communicent, videtur plane licentiam dare, ut singuli Presbyteri Missas celebrantes quoscumque petentes communicare valeant.

§. III.

De Horis Canonicis.

SUMMARIUM.

- 11. Beneficiarius etiam curatus omittens Horas Canonicas tenetur ad restitutionem.
- 12. Controversia an Parochus ad omnes fructus restituendas teneatur ex omissione Breviarii.
- 13. Requiritur sententia, ut propter onera Parochi alia possit aliquam partem deducere.
- 14. Aequitas rigori iuris quando praeservanda.
- 15. Beneficiarius in primis c. mensibus omittens horas non tenetur ad restitutionem; secus tamen videtur, si obligatio orandi incumbat ex fundatione.

- 27. Quod attentio requiratur in orando Breviario.
- 28. Sine interna attentione recitanti probabiliter potest excusari a restitutione.
- 29. Qui Psalmos unius horae interruptim dicit sine causa, peccat quidem venialiter, satisfacit tamen praecipuo.
- 30. Similiter qui ex errore unum officium pro alio dicit.
- 31. Capellani Parochorum non tenentur ad restitutionem, si Breviarium omittant.
- 32. Parochus regularis quando teneatur ad restitutionem.
- 33. Quid de Vicariis perpetuis dicendum?
- 34. Quid veniat nomine pauperum & fabricae Ecclesiae, quibus facienda est restitutio.
- 35. Cause excusantes ab oratione.
- 36. Quandoquidem is, qui potest partem orare, sed non totum, teneatur ad partem orandam.

Inter omnes convenit Clericos beneficiatos teneri ad solvendas Horas Canonicas, prout text. sunt in c. fin. dist. 92. c. 1. h. t. c. quia per ambitiosam. 15. de Rescript. in 6. 22 Id quod etiam de obtinentibus beneficium curatum clarè expressit Leo X. in Conc. Lateranensi in sua Bulla, quae incipit: Superba dispositionis. §. 9. 38. Et Pius V. in alia Bulla, quae incipit: Ex proximo &c.

Porrò omittentem Horas Canonicas, non tantum graviter peccare, sed etiam ad restitutionem fructuum pauperibus, vel fabricae beneficiorum faciendam teneri, in dd. Bullis statutum est. Eamque restitutionem hoc modo fieri debere declaravit Pius V. ut si aliquis totum Breviarium omiserit, teneatur ad restitutionem omnium fructuum, qui si singulis diebus dividerentur, proportionaliter pro una die cederent: si verò omiserit Matutinum, teneatur ad dimidiam partem unius diei; si alias omnes horas praeter matutinum, ad alteram dimidiam: si unam tantum horam, ad sextam partem fructuum restituendam, Sed

Quaestio I. An sub hac dispositione &c. 23 distributione Pij V. etiam Parochi comprehendantur, ut si per unum diem Breviarium
Hhh hh 2 rium

rum non oraverint, teneantur ad omnes fructus illius diei restituendos, vel potius possint sibi aliquam partem propter onera Parochialia retinere?

Plerique ob textus generalitatem inter Parochos & alios beneficiatos non distinguunt. Azor. *Instit. mor. par. 1. lib. 10. cap. 14. q. 5.* Barb. *de Offic. Par. p. 1. cap. 10. n. 32.* Suarez. *de Hor. Can. cap. 30. n. 6.* Verum non desunt alij celebres Auctores, qui magis aequitatem considerant censentes, quod illa verba: *omnes fructus*, in Parochis (modo etiam in alijs beneficiatis, quibus onus reddendi, dicendi Missas &c. incumbit) limitari possint ad omnes fructus correspondentes Breviario: nam fructus non tantum debent existimant propter Horas Canonicas, sed potius propter onera alia, praesertim vero Parochialia, Sacramentorum administrationem; ideoque restitutionem eorum propter non oratum Breviarium debere fieri proportionaliter arbitrio boni & prudentis viri, ita ut duas partes fructuum possit parochus computare pro labore parochiali, & unam pro Horis Canonicis & consequenter sive g. portio reddituum Parochialium unius diei forte sint 3. florent, propter Breviarium omnium tantum teneatur annuere, ut restitueret, cuius opinio est in Lopez, Toletus, Sa, Sanchez, & alij cetera Barb. *id. tit. 10. n. 33.* Ego hanc posteriorem sententiam magna aequitate maxime tunc praesertim posse opinor, secundum veritates juris regulas, quod aequitas sit rigori juris preferenda, si salva ratione recti sermonis lex aliqua ex bono & aequo interpretationem recipere possit. *lib. 1. par. 1. c. de Judic. Fac. lib. 1. cap. 3.*

Maxime in penalibus & odiosis, in quibus semper benignior est interpretatio facienda, ut saepe potius molliantur quam c. afferentur. l. penult. ff. de Pan. c. 6. dia. c. c. in panis de R. 1. in 6.

Quaeritur II. Quandonam incompensatio restitueri propter non oratum Breviarium? R. Primum post sex mensuras a die adepti beneficii, sicut in Bulla Leonis expressè habetur, & in Leo Pij V. nihil hac in parte immutatum declaratur, quod per primos menses non orans Breviarium sine iusto motivo graviter peccet. Licet autem apud Navar. *de Oratione. c. 21.* non deatur dubitare, utrum Pontifex tanto tempore non orantibus Breviarium restitutionem relaxare? nihilominus eadem Navar. reclus hic serupulis cum oratio Breviarii & propter suspensionem consequens restitui tamen humano introducta sit, quod si orator suo arbitrio vel omnino remittere vel modo temperare potest. In illis tamen beneficiis, in quibus fundator obligavit ad recitandas quotidianas Horas Canonicas, procedere potest opinio Sacerdotum primis 6. mensibus natiuitatis restitueri, quia in talibus beneficiis obligatio orandi Breviarium descendit ex naturali, & etiam omittens peccat contra iustitiam commutativam, itaque diutius qui non facit id, pro quo diutius accipit, prout intelligendus est Suarez. *de Horis Canonicis. c. 21. n. 33.*

Quaeritur III. Qualis attentio in restitutione requiratur ad solvendas Horas Canonicas? R. Non aliam requiri, quam ut rans verba integre proferat, & ad hoc proposito tali modo Deum colendum, interim parum curet de intellectu verborum, quae plerumque mysticum denotant, & ne quidem a viris doctis solent liguntur. Et propterea sufficit, ut attentio colendi DEUM virtualiter habeat, quamvis ex humana infirmitate distractiones interveniant, dummodo distractiones omnino voluntariae non

Paul. Laym. de Orat. & Horis Canonis. 2. 5. n. 9. & seqq. Docent quidem aliqui magis nominis DD. ut Durandus, Paludanus, & Antoninus, Medina, Sylv. & alii cc. apud Laym. d. c. 5. n. 10. v. contrariam. non requiri aliquam internam attentionem, sed solum externam circa verba integrè profertur sufficere. Verùm cum leges debeant accipi secundum verisimilem intentionem legislatoris cap. secundo. 41. de Appell. l. contra legem. 29. ff. de L. l. c. fin. de R. I. ubi prior sententia utriusque est probabilior, et quod non sit credibile, Ecclesiam voluisse sola illam materialem & externam pronunciationem verborum quacunque mente vel intentione factam præcipere, quia *inc. 1. b. tu. proficitur*, se velle explere illud David: *Septies in die laudem dixi tibi*. & illud: *Mediæ nocte surgebam ad confitendum tibi*. Ac *in c. dolentes*: *g. h. t. præcipitur, ut studiosè pariter, ac devotè Horæ Canonice persolvantur*. Dicente item S. Hieron. *Audiant ii, quibus psallendi in Ecclesia officium est, Deo non voce tantum, sed corde psallendum*. & S. Bened. *in reg. cap. 10. sic stemus ad psallendam, ut mens nostræ concordet voci nostræ*. Quædams enim sit, an actus merè internos, quia sola animi cogitatione consistunt, Ecclesia directe præcipere valeat, quod aliqui non improbabiler affirmant, quamvis ob servulos conscientiarum non semper expectaret, nec Ecclesia ob defectum probationis transgredientes punire possit. cap. *cogitationis*. de Penit. dist. 1 potest tamen præcipere actus mixtos, partim internos, & partim externos, quatenus interna præparatio animi ad operis externi moralem perfectionem & substantiam necessaria est. v. g. intentionem consecrandi in Missa, absolvendi in penitentia &c. nam homo non tantum quoad directionem externarum actionum,

sed etiam quoad directionem animæ subiectus est, juxta illud Apost. *ad Rom. 13. Omnis anima sublimioribus potestatibus subdita sit*, & paulò post: *non solum propter iram* (id est penam fori externi) *sed etiam propter conscientiam*.

Quæritur autem IV. An ad restitutionem teneatur, qui omni internâ attentione voluntariè neglectâ Horas recitaverit. *iv. Videri quidem tali casu restitutionem pro tutiori consulendam, quia eam imponunt cum Suar. de Horis Canonice. cap. 26. n. 25. alii quoque DD. si tamen penitens difficulter persuaderi posset, non esset, meo iudicio, multum urgendus*. Enim verò in proposita quæstione negativa sententia admodum probabilis est: cum Bullæ in principio huius §. allegatæ tantum imponant restitutionem *non attentibus* Horas Canonicas, at is, qui sine intentione, vel interruptim dixit, non posset omnino haberi pro *non attente*, alias autem odia restringenda sint, neque pro peccato merè interno regulariter iure a poena infligatur; *L. cogitationis. ff. de Penis. Laym. d. c. 5. sub num. 10. Medina. de Orat. q. 15. et ibi Corduba lib. 2. quæst. Theol. q. 1. circa fin. Henriq. lib. 9. cap. 25. n. 5.* Non obstat, quod quidam in contrarium adducunt cum Suar. *de Hor. Canon. cap. 26. n. 25. & seqq.* videlicet omissionem internam attentionem non satisfacere præcepto, teneri ad repetitionem Breviarum, &c. nam *iv.* non satisfacere præcepto co perfectò modo, quo deberet, adeoque ad evitandam culpam; satisfacere autem ad evitandam restitutionem: quia non constat, quod Ecclesia obligationem restituendi etiam ad eam partem præcepti extendit, ex qua tenetur recitans internam attentionem adhibere: nam & sola externa attentio non est sine omni fructu: si enim in cho-

ro psalmodia decens fiat, & edificat audientes; si privatim recitetur Breviarium, praeber saltem occasionem devotione, & plerumque fit, ut vel incidenter interveniat bonus affectus, vel saltem pie meditationes aut instructiones ex psalmis & lectionibus memoriae habeant, & quasi prae intentionem in animam irrepant.

Quod verò de necessitate repetendi Breviarium dicitur, si interna attentio omissa sit, illud non est usquequaque certum; negant enim Medina & Corduba *cc. II.* sed licet concesserimus, non tamen statim sequitur, quòd omittens repetitionem, teneatur ad restitutionem; vel hoc ipso, quòd præcepto, in quantum *non dicentibus* injungit restitutionem, jam satisfecerit, quamvis non satisfecerit præcepto, in quantum etiam vult internam attentionem adhiberi, sed id sub nulla expressa pena vel obligatione restituendi.

29 *Quæritur V.* An satisfaciatur præcepto, qui Psalmos unius Horæ interruptim recitaverit vel officium ex errore mutaverit, unum pro altero dicendo? *¶* Quòd interruptio Psalmorum sit quidem aliqua irreverentia, & propterea peccatum, sed ex communi sententia tantum *veniale*, & idcirco interruptum etiam per unam vel alteram horam non tenebitur ad repetitionem, quia quilibet Psalmus continet perfectam orationem. Quòd si alicuj quaedam occupatio incidat, quam commodè differre nequeat, interruptio plane culpabilis non erit. *Less. de I. & I. lib. 2. c. 37. dub. 16. n. 57.* Similiter etiam satisfecit præcepto, & ad repetitionem non tenebitur, qui unum officium præsertim ex errore pro alio dixit, quia substantia præcepti consistit in eo, ut septem Horæ Canonice quotidie dicantur, ut verò dicatur officium v. g. de Sancto, pertinet solum ad ritum & accidentalem ceremoniam. *Less. d. c. 37. dub. 12. n. 77. Sylv. F. Hora. q. 12.*

Quæritur VI. An Capellani seu Curatores Parochorum propter non tantum Breviarium teneantur ad aliquam restitutionem? *¶* Neg. quia suum salarium accipiunt tanquam ex beneficio Ecclesiastico, sed propter personale servitium & habent Parochiales. *Suar. de Horis Canon. c. 22. n. 17.*

Quæritur VII. An regularis, qui in Parochia, teneatur ad restitutionem, si Breviarium omittat? Puto distinguendum. Si Parochia sit Monasterio incorporata, & habeat Regularis tanquam administratorem, & Vicarius temporalis ad nutum suum amovibilis, vel utrum non sit Monasterio incorporata, & eam habeat Regularis tanquam beneficium? In priori casu restitutio non erit facienda, quia Regularis tantum percipit suam congruam sustentationem, & quidem non tanquam ex beneficio, sed propter administrationem Curie ipsam verò beneficium ejusque fructus ratione incorporationis ad Monasterium perclare censentur; altero autem casu Regularis est propriè beneficiatus, & consequenter juxta naturam omnium beneficiorum, percipit non aliter percipere potest, quam in onere recitandi Horas, vel restituendi.

Quæritur VIII. Utrum Clerici irregulares vel regulares, qui in Parochia, Curatibus v. g. incorporatis Vicarij perpetui constituuntur, teneantur ob neglectum Breviarium ad restitutionem? Sanè de necessitate affirmativa evinci potest ex eo, quòd *Vicarij perpetui dicantur beneficiarii, cap. p. §. 1. c. 1. §. 1. c. 26. de Rescript.* atramen si congrua portio talis Vicarii sit valde tenuis respectu vicariorum Parochialium, quæ subire coguntur supposita illa sententia, quam supra in questione I. tradidi, vel ad nullam vel modicam tantum restitutionem ob neglectum Breviarium tenebitur.

Queritur IX. Quid veniat nomine pauperum & fabricae beneficiorum, quibus facienda est restitutio? *Res.* Pauperum appellatione etiam venire Monasteria, Ecclesias, & alia pietatis opera. Nomine autem fabricae beneficiorum non tantum venire fabricam Ecclesiae, sed etiam domus, in qua beneficiatus habitat, vel alterius domus opus beneficij pro fructibus colligendis & conservandis extructae, & generaliter quidquid in perpetuum fructuum beneficij augmentum insumitur. *Barb. de Offic. Par. p. 1. c. 8. in fin.*

Queritur X. Quanam sint causa exculantes ab oratione Breviarij, & consequenter restitutione? *Res.* Esse I. naturalem oblivionem. II. Infirmiorem corporalem, ex qua vel ipsa rei evidentia, vel iudicio medici oratio sine magna difficultate, aut corporis periculo fieri nequit. III. Gravem & repentinam occupationem, quae sine scandalo vel notabili damno proprio aut alieno intermittere non potest. IV. Dispensationem Pontificis. V. Defectum Breviarij & impossibilitatem illud hic & nunc acquirendi, prout haec causa deductus videri possunt apud *Suar. de Hor. Canon. cap. 26.*

Queritur postremo. Utrum is, qui ob aegritudinem, vel aliam causam totum officium recitare non potest, teneatur ad partem recitandam, quam potest? Item an cecus, vel is, qui Breviarium amisit, teneatur recitare eam partem, quam memoria tenet? Affirmativam amplectitur *Suar. d. c. 26. n. 27.* Quod unaquaeque Hora sit per se totum quoddam, & quod per modum Canonici officij convenienter dicitur, monet tamen in casu infirmitatis corporalis non esse id formaliter observandum. Sed *Navar. de Orat. c. 11. n. 15. v. 8. Garc. de Benef. p. 3. c. 1. n. 97.* Lessius *d. l. dub. n. 54.* & alij dicunt, non teneri aliquem ad recitationem

partis minoris, si majorem recitare non possit; tum quod major pars regulariter ad se trahat minorem: tum etiam quod recitatio Horarum sit unum praecipuum, & una actio moralis, quae si non potest integrè fieri, non videtur ab Ecclesia mutilatè praecipua: sicut qui non potest audire totam Missam, non obligatur partem audire; item qui non potest abstinere à carnibus, non tenetur abstinere à coena &c. ut pro contraria sibi sententia adducit *Suar. d. l. n. 22.* Atque hanc sententiam cum *Azor. & Rodriq. probabilem* ait *Laym. de Hor. Canon. cap. 6. n. 1. v. sed dubitari.* ut propterea damnare non aulim eam sequentem, quia plurium DD. autoritate & bonà ratione firmatur. Nec multum urget, quod unaquaeque Hora sit per se totum, & convenienter dici possit, ut argumentatur *Suar.* ex hoc enim non plus evincitur, quam quod convenienter ab Ecclesia ita praecipui potuisset, utrum autem praecipuum sit, ita mutilatè Canonicum Officium dicere, nobis non constat, & in dubio potius liberatio, quam obligatio inducenda est. *L. Arianus. ff. de O. & A.*

TITULUS XLII.

De Baptismo & ejus effectu.

SUMMARIA.

1. Insanus debet baptizari, quoniam primum commode potest.
2. Minister baptismi non solennis est omnis homo ratione praeditus, dummodo habeat intentionem faciendi, quod facit Ecclesia, solennis autem Baptismi ministri sunt Episcopi & Sacerdotes, quoadque etiam Diaconi.
3. Praesente digniore non debet baptizari inferior.
4. Circa Sacramenta extra casum necessitatis semper tenenda est sententia probabilior.
5. In casu necessitatis probabiliter licet baptizanti uti materia dubia.
6. Item abluere partem baptizandi non principalem.
7. Quando